

Motion till riksdagen
2008/09:Ju420

av **Tomas Tobé (m)**

Tvångsäktenskap och arrangerade äktenskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kriminalisera tvångsäktenskap och göra dem straffbara.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en snävare definition av arrangerade äktenskap i utlänningslagen.¹

¹ Yrkande 2 hänvisat till SFU.

Fel! Okänt namn på

Bakgrund

Hedersrelaterat förtryck kan vara svårt att definiera då det många gånger handlar om olika former av psykiskt och fysiskt förtryck. Hedersbegreppet baseras framför allt på föreställningen om att mannens eller männens heder är beroende av andra familjemedlemmars uppförande och beteende. Begreppet i sig är starkt knutet till kontrollerad sexualitet och föreställningar om framför allt kvinnlig kyskhet, varför kvinnors underordning ofta är central. Hedersförtryck är för det mesta en kollektiv handling där män bestraffar kvinnor som vågar frigöra sig och bestämma över sin sexualitet och sin kropp. Den är kollektiv i den bemärkelsen att andra män stödjer maken, brodern eller fadern som begår våld i syfte att återupprätta sin eller gruppens heder. En familj eller släkts heder kan hotas av att enskilda individer bryter mot gruppens normer, eller om det finns rykten om att det skulle vara så. Ytterst handlar hedersproblematiken alltså om lydnad.

Utmärkande för hedersrelaterat våld är att det ofta är sanktionerat av företrädare för en familj eller släkt. De allvarligaste hedersrelaterade brotten, exempelvis olaga frihetsberövande, människorov, tvångsgifte eller mord, är ofta planerade. Det är viktigt att poängtera att orsakerna till våldet är flera – det kan vara sociala, traditionella men också individuella.

Flera offer

När man diskuterar hedersvåld är det viktigt att man förstår att det inte endast är den enskilda kvinnan som drabbas utan att det är fler offer än så. Hedersrelaterat våld drabbar även män som å ena sidan kan tvingas till äktenskap, och å andra sidan tvingas att kontrollera sina systrar samt att straffa dem om de brutit mot familjens regler. Kravet på lydnad, att följa familjens normer, seder och traditioner gäller med andra ord även män. Hedersrelaterat förtryck sker också mot dem som bryter mot en förväntad heterosexualitet, vilket drabbar såväl män som kvinnor.

Vänner till de drabbade blir också offer då de kanske försöker skydda kvinnan från sin familj. Dessutom får vi heller inte glömma de män och kvinnor som väljer att inleda en relation i smyg med människor som befinner sig under hedershot. De blir i sin tur också offer. De kanske väntar och hoppas att de en dag får chansen att gifta sig med personen för att sedan tvingas konstatera att han eller hon blivit bortgift. Personen i fråga kanske drabbas av hot eller i värsta fall av våld från anhöriga till kvinnan de har en relation med. Det är med andra ord ett samhällsproblem, som inte bara drabbar människor med invandrabakgrund utan även infödda svenskar och andra som inte härstammar från kulturer där hedersförtryck förekommer.

Tvångsäktenskap

I Sverige är barn- och tvångsäktenskap förbjudet men dessvärre inte kriminaliserat. Tanken bakom att kriminalisera handlingar som strider mot lagen syftar till att ha en preventiv verkan. Trots att det är förbjudet att gifta bort barn blir flera ungdomar varje år bortgifta i arrangerade äktenskap. Om vi har ett förbud mot tvångsäktenskap i Sverige är det även rimligt att den som bryter mot lagen ska åläggas ett straff, annars blir lagen tämligen uddlös. Den dispensmöjlighet till äktenskap före 18 års ålder som finns idag måste användas ytterst restriktivt. Svenska flickor och pojkar är skyddade från tvångsäktenskap; samma skydd ska naturligtvis gälla för alla oavsett härkomst.

Utlänningslagen

I förarbetena i utlänningslagen möjliggör man för föräldrar med en annan kultur än den svenska att arrangera äktenskap för sina barn förbehållet att de unga två knyts samman av familjer som har bakgrund i länder där sådana upplägg tillhör det traditionella kulturmönstret. Följande kan läsas i utlänningslagens förarbeten: Personer som bor i Sverige (medborgarskap eller permanent uppehållstillstånd) och som har sin härkomst i länder där arrangerade äktenskap är en levande sed, får praktisera denna sed om han eller hon gifter sig med en person som också har denna tradition i sin härkomst. Villkoret är att den senare inte bor i Sverige (utlänningslagen, 1989:529).

Det är inte rimligt att barn gifts bort i arrangerade äktenskap där de i flera fall knappt har träffat personen de ska gifta sig med. Lagen måste bli mer tydlig för att klargöra att Sverige inte accepterar arrangerade äktenskap. Alla i Sverige ska ha samma individuella rätt att själva få bestämma med vem man vill gifta sig. Det borde vara en självklarhet.

Stockholm den 6 oktober 2008

Tomas Tobé (m)